

13.8. ПЛАНУВАННЯ ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ. СИСТЕМА УЧАСТІ В ПРИБУТКАХ

Фонд оплати праці (ФОП) – сума грошових засобів, що виділяються для оплати праці всіх працівників підприємства. До нього входять основна і додаткова заробітна плата.

Фонд споживання – більш ширше поняття і складається з 3 частин:

- ФОП;
- грошові виплати і заохочення (матеріальна допомога, трудові і соціальні пільги);
- дивіденди і відсотки за акціями трудового колективу.

Система участі в прибутках – це стимулювання персоналу через розподіл певної частки прибутку між працівниками підприємства.

Розподіл може бути:

- строковим (виплачується щомісяця);
- відкладеним (сплачується раз на рік).

Системи участі в прибутках різняться залежно від показників та засобів мотивації:

- Стимулювання конкретних обсягів.
- Залежно від продуктивності праці.
- Система премій за результатами загальної діяльності підприємства.
- Система оцінки заслуг.
- Система колективного стимулювання.
- Система надання акцій свого підприємства.
- Система володіння активами підприємств за посередництвом.
- Система розповсюдження опціонів (цінних паперів).

**ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ 13
«ПЕРСОНАЛ ПІДПРИЄМСТВА, ПРОДУКТИВНІСТЬ
І ОПЛАТА ПРАЦІ»**

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення поняттям: трудові ресурси, персонал підприємства, промислово-виробничий персонал.

2. Згідно з характером функцій, що виконуються, персонал підприємства поділяється здебільшого на чотири категорії. Назвіть їх. Дайте їм повне визначення.
3. Персонал підприємства класифікують за двома ознаками. Назвіть їх. Дайте їм повне визначення.
4. Які фактори та загальні тенденції, що впливатимуть у найближчі роки на формування різних видів структур персоналу та трудових ресурсів в Україні ви можете назвати? Поясніть вашу думку.
5. Розкрийте зміст функцій заробітної плати.
6. Які компенсації та інші заохочувальні виплати входять до заробітної плати?
7. Дайте визначення додаткової заробітної плати та елементів, що входять до її складу.
8. Дайте визначення поняття «фонд оплати праці».
9. Розкрийте особливості нарахування премій.
10. Розкрийте сутність відрядної форми оплати праці та особливості її використання.
11. Визначте сферу та умови застосування погодинної форми оплати праці.
12. Розкрийте сутність контрактної системи оплати праці.

Тести 13

1. Як називається частина працездатного населення, що за своїми віковими, фізичними, освітніми даними відповідає певній сфері діяльності?

- а) персонал підприємства;
- б) трудові ресурси;
- в) промислово-виробничий персонал;
- г) службовці.

2. Згідно з характером функцій, що виконуються, персонал підприємства поділяється на:

- а) 4 групи;
- б) 5 груп;
- в) 2 групи;
- г) 3 групи.

3. Дайте визначення кваліфікації.

- а) це більш-менш вузький різновид трудової діяльності в межах професії
- б) це вид трудової діяльності, здійснювання якої потребує відповідного комплексу спеціальних знань та практичних навичок;

в) це сукупність спеціальних знань та практичних навичок, що визначають ступінь підготовленості працівника до виконання професійних функцій відповідної складності;

г) немає чіткого визначення.

4. У чому полягає головна мета сучасної кадрової політики?

а) набір і формування необхідних категорій персоналу (відбір, професійна орієнтація, наймання, адаптація);

б) підготовка персоналу до відповідної професійної діяльності (виробничо-технічне учнівство, загальна професійна підготовка, підвищення кваліфікації, просування по службі);

в) забезпечення соціальної захищеності персоналу підприємства (фірми, корпорації);

г) забезпечення кожного робочого місця, кожної посади персоналом відповідних професій та спеціальностей і належної кваліфікації.

5. Які види оцінки персоналу застосовують в практиці?

а) внутрішня оцінка;

б) зовнішня оцінка;

в) самооцінка;

г) групова оцінка;

д) часткова оцінка;

е) повна оцінка.

6. Яка ознака не враховується при оцінці ділових якостей керівників і спеціалістів?

а) комунікабельність;

б) здатність чітко планувати та організовувати свою роботу;

в) компетентність;

г) вік.

7. Відповідно до Закону України «Про оплату праці» заробітна плата – це:

а) абсолютна сума коштів, отриманих працівником пропорційно до кількості і якості своєї праці;

б) винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу;

в) встановлений державою розмір оплати праці, нижче якого не може здійснюватися оплата за фактично виконану роботу;

г) винагорода, обчислена, як правило у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за трудові успіхи, винахідливість, особливі умови праці.

8. До мінімальної заробітної плати не входять:

а) доплати;

б) надбавки;

- в) заохочувальні та компенсаційні виплати;
- г) правильні відповіді «а» і «в».

9. Основна частина заробітної плати працівника не залежить від:

- а) результатів його праці;
- б) рівня його кваліфікації;
- в) складності роботи, що ним виконується;
- г) результатів господарської діяльності підприємства, на якому він працює.

10. Додаткова заробітна плата не включає:

- а) тарифні ставки;
- б) доплати;
- в) надбавки;
- г) премії.

11. Яка з основних форм заробітної плати є економічно найви-
гіднішою?

- а) відрядна;
- б) погодинна;
- в) відрядна чи погодинна залежно від умов виробництва.

12. Для оплати праці допоміжних працівників і підсобників вико-
ристовується система оплати праці:

- а) пряма відрядна;
- б) непряма відрядна;
- в) акордна;
- г) бригадна.

13. Встановлення розцінки відразу за весь обсяг робіт з визначенням
терміну його виконання є характерним для системи оплати праці:

- а) непрямої відрядної;
- б) прямої погодинної;
- в) бригадної;
- г) відрядно-прогресивної.

14. Надбавки надаються працівникам за:

- а) роботу в понаднормовий час;
- б) шкідливі умови роботи;
- в) високу професійну майстерність;
- г) вислугу років.

15. Розмір преміальних доплат робітникам визначається у:

- а) відсотках від основної заробітної плати;
- б) відсотках від додаткової заробітної плати;
- в) відсотках від основної та додаткової заробітної плати;
- г) вигляді конкретної суми;
- д) правильні відповіді «а» і «г»;
- е) усі наведені відповіді правильні.